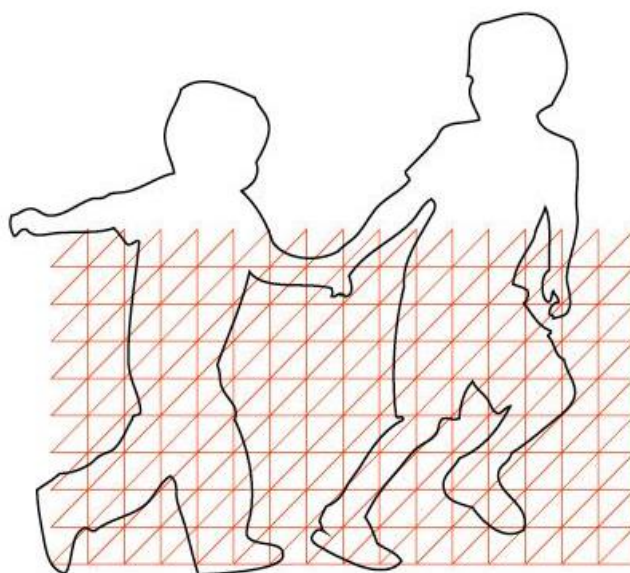

Monitor
Kek! Kultueredukaasje mei Kwaliteit
Eerste meting, 2013

Onderzoeksafdeling Cedin
Lianne Bleker
Bernadet de Jager

In opdracht van

KEUNSTWURK

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
Hoofdstuk 2 Resultaten	5
2.1 Cultuurscholen en cultuurcoördinatoren	5
2.2 Expertise op het gebied van kunstzinnige oriëntatie	5
2.3 Aanbod leergebied kunstzinnige oriëntatie	7
2.4 Beleid kunstzinnige oriëntatie	8
2.5 Projecten leergebied kunstzinnige oriëntatie	11
2.6 Toekomstplannen kunstzinnige oriëntatie	13
Hoofdstuk 3 Samenvatting resultaten	16
3.1 Resultaten	16

Hoofdstuk 1 Inleiding

In 2013 is in Fryslân het vierjarig project Kultueredukaasje mei Kwaliteit, Kek! gestart. Dit project vindt plaats in het kader van de landelijke stimuleringsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Het project in Fryslân kent twee invalshoeken. Ten eerste wordt op provinciaal niveau ingezet op deskundigheidsbevordering, middels scholing, een website en drie inspiratieprojecten. Daarnaast bestaat het project uit 10 regioplannen. In deze regioplannen staan twee hoofddoelen centraal; het versterken van het curriculum en lokale samenwerking tussen onderwijs en de cultuursector.

Het project Kek! wordt gevolgd met onderzoek. Eén van de onderdelen van het onderzoek is een monitor, waarmee de kwaliteit van cultuureducatie op de basisscholen in Fryslân in kaart wordt gebracht. Het onderliggende rapport heeft betrekking op deze monitor. De ambitie is om in de projectperiode 2013-2016 de ontwikkeling in de kwaliteit van cultuureducatie op de basisscholen in Fryslân te monitoren met een digitale vragenlijst. Het is de bedoeling dat deze vragenlijst drie keer wordt afgenomen bij alle basisscholen in de provincie Fryslân:

- voorafgaand aan het project in mei/juni 2013
- halverwege het project in de tweede helft van 2014
- aan het eind van het project in oktober/november 2016.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de eerste meting, die heeft plaatsgevonden rond de zomer van 2013.

Ontwikkeling vragenlijst

In het voorjaar van 2013 heeft de onderzoeker op basis van de doelen van het project Kultueredukaasje mei Kwaliteit Kek! een eerste opzet gemaakt van de vragenlijst die gebruikt is bij de monitor van Kek!. Hierbij heeft ze gebruik gemaakt van een vragenlijst die de onderzoeksafdeling van Cedin jaren heeft ingezet om de kwaliteit van cultuureducatie op de basisscholen in de gemeente Groningen. De opzet is besproken met deskundigen van Keunstwurk en de NHL, waarna opmerkingen en suggesties zijn verwerkt in de definitieve versie van de vragenlijst. De vragenlijst gaat in op de thema's:

- Cultuurscholen en cultuurcoördinatoren
- Expertise in het team op het gebied van kunstzinnige oriëntatie
- Aanbod leergebied kunstzinnige oriëntatie
- Beleid kunstzinnige oriëntatie
- Projecten leergebied kunstzinnige oriëntatie en samenwerking met culturele aanbieders en kunstinstellingen
- Toekomstplannen kunstzinnige oriëntatie

De vragenlijst is in een webbased programma gezet, waardoor de scholen de vragenlijst digitaal konden invullen en retourneren.

Dataverzameling

In mei 2013 hebben alle basisscholen in de provincie Fryslân via de mail een uitnodiging ontvangen met het verzoek om de vragenlijst in te vullen. In deze uitnodiging stond een link, waarmee ze de digitale vragenlijst konden openen. Keunstwurk heeft hiervoor de mailadressen van alle scholen aangeleverd. De scholen hebben twee weken later een herinnering ontvangen. Omdat de respons tegenviel, hebben de scholen na de zomer nogmaals een uitnodiging ontvangen voor het invullen van de vragenlijst. Daarnaast heeft Keunstwurk de regioteams gevraagd om de scholen die betrokken zijn bij het project te wijzen op de monitor.

Beschrijving onderzoeksgroep

De onderzoeksafdeling van Cedin heeft van keunstwurk de adresgegevens ontvangen van alle scholen in de provincie Fryslân. Alle 506 scholen op deze lijst hebben via de mail een uitnodiging gekregen om de monitor digitaal in te vullen. Na verschillende herinneringen hebben 152 scholen de vragenlijst ingevuld, dit betekent een respons van 30,0%. In onderstaande tabel wordt

weergegeven hoe deze scholen zijn verdeeld over de regio's die binnen het Kek!-project worden onderscheiden.

Tabel 1 Aantal deelnemende scholen, uitgesplitst naar regio

regio	aantal scholen
Súd west Fryslân, Harlingen, Franekeradeel, Littenseradiel	33
Het Bildt, Menameradeel, Leeuwaderadeel	7
Dongeradeel, Ferwerderadiel, Ameland, Schiermonnikoog	12
Tytjerkstradiel, Achtkarspelen, Dantumadeel, Kollumerland	22
Smallingerland	8
Oost- en Weststellingwerf	25
Friese meren	12
Heerenveen, Opsterland	14
Vlieland, Terschelling	3
Leeuwarden	16
Totaal	152

De cijfers in de tabel laten zien dat uit elke betrokken regio meerdere scholen gegevens hebben aangeleverd.

De vragenlijst is vooral door een lid van de directie (46,7%) of door de cultuurcoördinator (41,2%) ingevuld. Twintig respondenten (12,1%) hebben een andere functie, in de meeste gevallen (17 keer) betreft dit een groepsleerkracht. Niet alle scholen hebben alle vragen beantwoord. Bij de bespreking van de resultaten staat vermeld hoeveel scholen de betreffende vragen hebben beantwoord.

Hoofdstuk 2 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de monitor gepresenteerd in grafieken en tabellen. Per paragraaf wordt dieper ingegaan op de thema's die in de monitor in kaart zijn gebracht.

2.1 Cultuurscholen en cultuurcoördinatoren

Aan de basisscholen is gevraagd of ze een cultuurschool zijn. In totaal geven 28 scholen (18,4%) aan dat ze een cultuurschool zijn. Veel meer scholen hebben een cultuurcoördinator, op 119 scholen (78,3%) heeft een teamlid de taak van cultuurcoördinator.

2.2 Expertise op het gebied van kunstzinnige oriëntatie

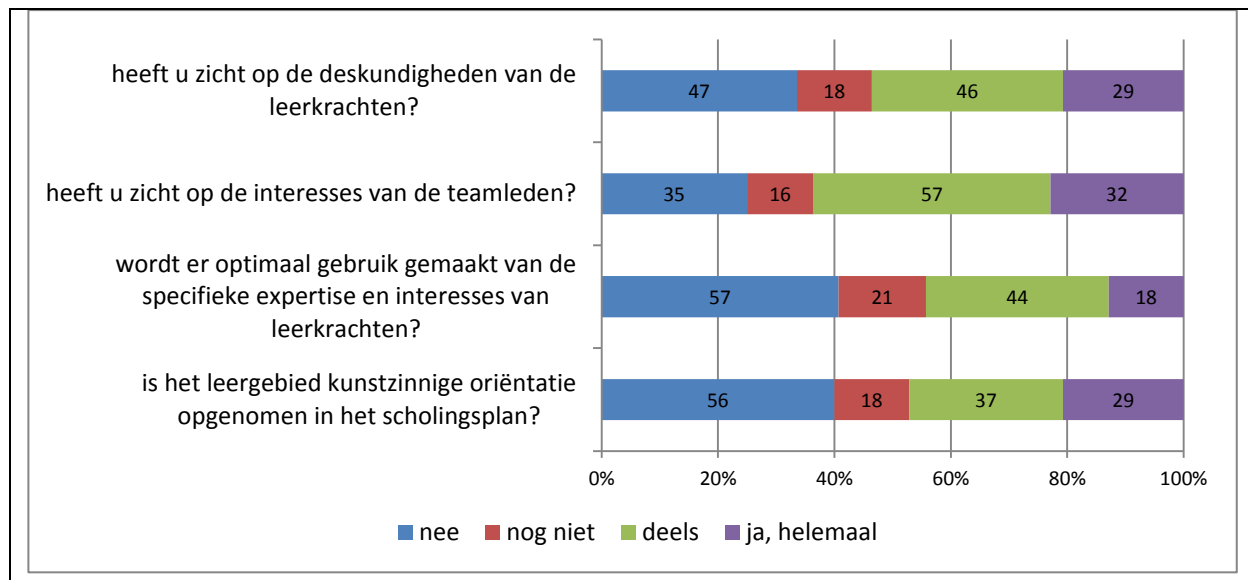
Om de expertise op de basisscholen in beeld te krijgen, hebben we de scholen gevraagd of er op de school vakleerkrachten werkzaam zijn voor het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Op 85 scholen, meer dan de helft van de scholen (60,7%) die hebben deelgenomen in het onderzoek, werken geen vakleerkrachten. Op de scholen waar wel vakleerkrachten werkzaam zijn, gaat dat in de meeste gevallen om een vakleerkracht muziek. In onderstaande tabel staat op hoeveel scholen vakleerkrachten voor de verschillende gebieden van kunstzinnige oriëntatie werkzaam zijn. Bij anders wordt door vijf scholen de cultuurcoach genoemd. Verder geven de scholen hier aan binnen projecten en korte cursussen vakdocenten en kunstenaars binnen de school te halen.

Tabel 2 Vakleerkrachten per discipline kunstzinnige oriëntatie, in aantal scholen

	aantal scholen
Beeldende vorming	6
Muziek	37
Drama	10
Dans	6
Anders	18

Vervolgens is gevraagd in hoeverre de directie/cultuurcoördinator inzicht heeft in de expertise en interesses binnen het team op het gebied van kunstzinnige oriëntatie, in hoeverre gebruik gemaakt wordt van deze expertise en interesse en of kunstzinnige oriëntatie ook een onderdeel is van het scholingsplan van de school. In figuur 1 worden de antwoorden van de scholen gepresenteerd.

Figuur 1 Gebruik van deskundigheid en interesse teamleden, in aantal en percentage scholen

Op meer dan 40% van de scholen heeft de directie of de cultuurcoördinator (46,5%) (nog) geen zicht op de deskundigheid van de leerkrachten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie, op 35,4% van de scholen geldt dit ook voor de interesses van de teamleden op dit gebied. Een grote groep scholen, respectievelijk 32,7% en 40,7%, heeft deels zicht op de deskundigheden en interesses van de teamleden ten aanzien van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Rond de 20% van de scholen heeft de expertise (20,7%) en de interesses (22,9%) van de leerkrachten helemaal in beeld.

Meer dan de helft van de scholen (55,7%) maakt (nog) niet optimaal gebruik van de specifieke expertise en interesses van de leerkrachten. 18 scholen (12,9%) geven aan dat zij wel optimaal gebruik maken van de expertise en interesses van teamleden op het gebied van kunstzinnige oriëntatie.

Tot slot blijkt uit de figuur dat iets meer dan de helft van de scholen (52,9%) het leergebied kunstzinnige oriëntatie (nog) niet heeft opgenomen in het scholingsplan. Op 29 scholen (20,7%) is scholing op het gebied van kunstzinnige oriëntatie wel integraal onderdeel van het scholingsplan.

Ten aanzien van de deskundigheid van teamleden is tot slot gevraagd of teamleden in de afgelopen twee jaar scholing hebben gevolgd ten aanzien van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. In de volgende tabel worden de resultaten weergegeven uitgesplitst naar disciplines.

Tabel 3 Scholing leerkrachten in afgelopen twee jaar, in aantal en percentage scholen

	nee	ja, één	Ja, meerdere
Beeldende vorming	130 (92,9%)	9 (6,4%)	1 (0,7%)
Muzikale vorming	121 (86,4%)	10 (7,1%)	9 (6,4%)
Dansante vorming	133 (95,0%)	4 (2,9%)	3 (2,1%)
Dramatische vorming	130 (92,9%)	9 (6,4%)	1 (0,7%)
Literaire vorming	127 (90,7%)	10 (7,1%)	3 (2,1%)
Media-educatie	117 (83,6%)	17 (12,1%)	6 (4,3%)
Erfgoededucatie	128 (91,4%)	11 (7,9%)	1 (0,7%)

Uit de resultaten komt naar voren dat verreweg op de meeste scholen in de schooljaren 2011/2012 en 2012/2013 geen scholing is gevolgd ten aanzien van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Het percentage scholen dat geen scholing heeft gevolgd varieert tussen de 83,6% bij media-educatie tot 95,0% bij dansante vorming. Wanneer er wel scholing is gevolgd op het gebied van

kunstzinnige oriëntatie betreft het vooral media-educatie (16,4%) en muzikale vorming (13,5%). Op de meeste scholen heeft één teamlid de betreffende scholing gevolgd. Bij muzikale vorming, dansante vorming, literaire vorming en media-educatie hebben op meerdere scholen meer dan één teamlid scholing gevolgd.

2.3 Aanbod leergebied kunstzinnige oriëntatie

Ten aanzien van het aanbod van de basisscholen op het gebied van kunstzinnige oriëntatie is gevraagd in hoeverre de verschillende kunstzinnige disciplines aan bod komen op de scholen.

Tabel 4 Aanbod kunstzinnige oriëntatie per discipline, in aantallen en percentage scholen (n=140)

	niet of nauwelijks	incidenteel	structureel
Beeldende vorming	3 (2,1%)	39 (27,9%)	98 (70,0%)
Muziek	2 (1,4%)	27 (19,3%)	111 (79,3%)
Dans	17 (12,1%)	99 (70,7%)	24 (17,1%)
Drama	11 (7,9%)	87 (62,1%)	42 (30,0%)
Media-educatie	40 (28,6%)	78 (55,7%)	22 (15,7%)
Erfgoededucatie	28 (20,0%)	90 (64,3%)	22 (15,7%)

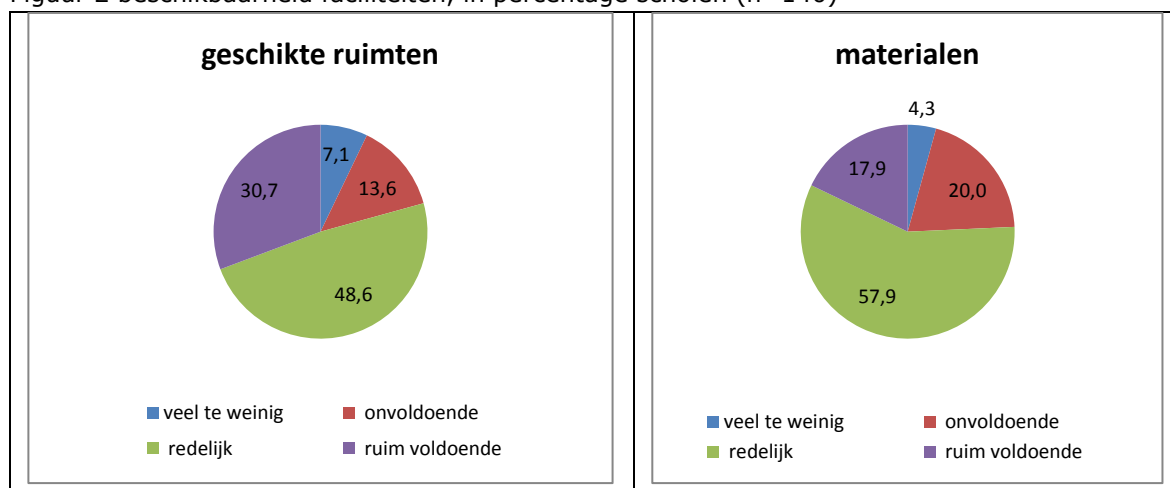
Beeldende vorming en muziek komen als enige disciplines op een meerderheid van Friese scholen, respectievelijk 70,0% en 79,3% van de scholen, structureel aan bod. Bij de overige scholen komen deze disciplines doorgaans incidenteel aan bod, op slechts enkele scholen wordt niet of nauwelijks aandacht besteed aan beeldende vorming of muziek.

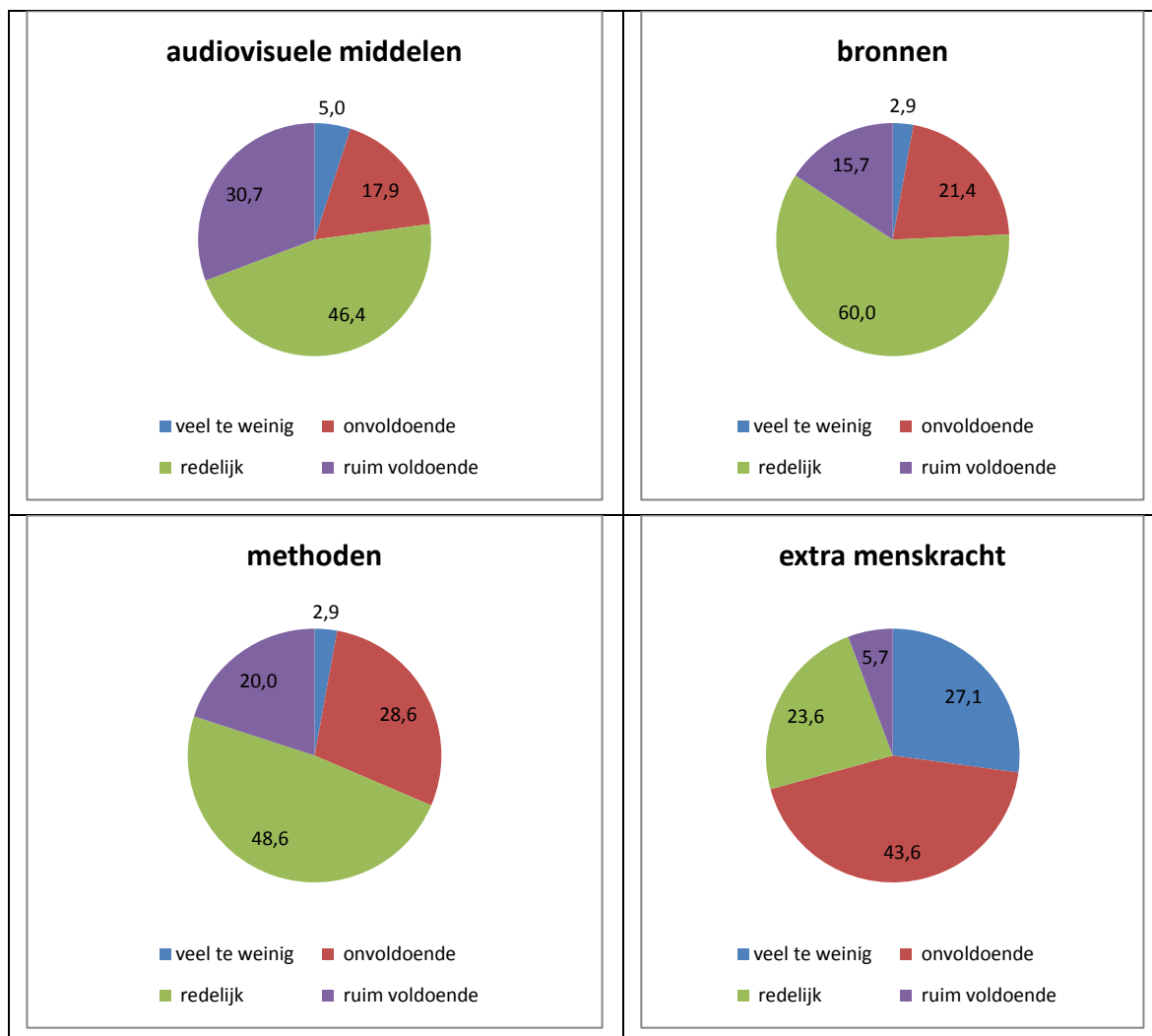
De disciplines dans (70,7%), drama (62,1%) en erfgoededucatie (64,3%) komen op de Friese scholen vooral incidenteel aan bod. Op meer dan 60% van de Friese scholen wordt incidenteel aandacht besteed aan deze disciplines. 30% van de scholen besteedt structureel aandacht aan drama en iets meer dan 15% van de scholen besteedt structureel aandacht aan dans en erfgoededucatie.

Media-educatie is de discipline die op de grootste groep scholen niet of nauwelijks aan bod komt, op 28,6% wordt weinig aandacht besteed aan media-educatie. Iets meer dan de helft van de scholen (55,7%) geeft incidenteel les in media-educatie en 15,7% doet dit structureel.

Vervolgens is aan de scholen gevraagd in hoeverre ze beschikken over verschillende faciliteiten die nodig zijn om lessen te kunnen geven op het gebied van kunstzinnige oriëntatie. In onderstaande figuur wordt in percentages weergegeven hoeveel scholen over de verschillende faciliteiten beschikken.

Figuur 2 beschikbaarheid faciliteiten, in percentage scholen (n=140)

Ruim driekwart van de scholen hebben redelijk tot ruim voldoende beschikking over geschikte ruimten (79,3%), materialen (75,8%), audiovisuele middelen (77,1%) en bronnen (75,7%), zoals boeken en leskisten. Bij al deze faciliteiten is de groep scholen die aangeeft redelijk over de faciliteiten te beschikken het grootst. De groep scholen die ruim voldoende kan beschikken over materialen (17,9%) en bronnen (15,7%) is duidelijk kleiner dan de groep scholen die ruim voldoende beschikking heeft over geschikte ruimten (30,7%) en audiovisuele middelen (30,7%). Rond een kwart van de scholen geeft aan dat ze veel te weinig of onvoldoende over deze faciliteiten beschikken.

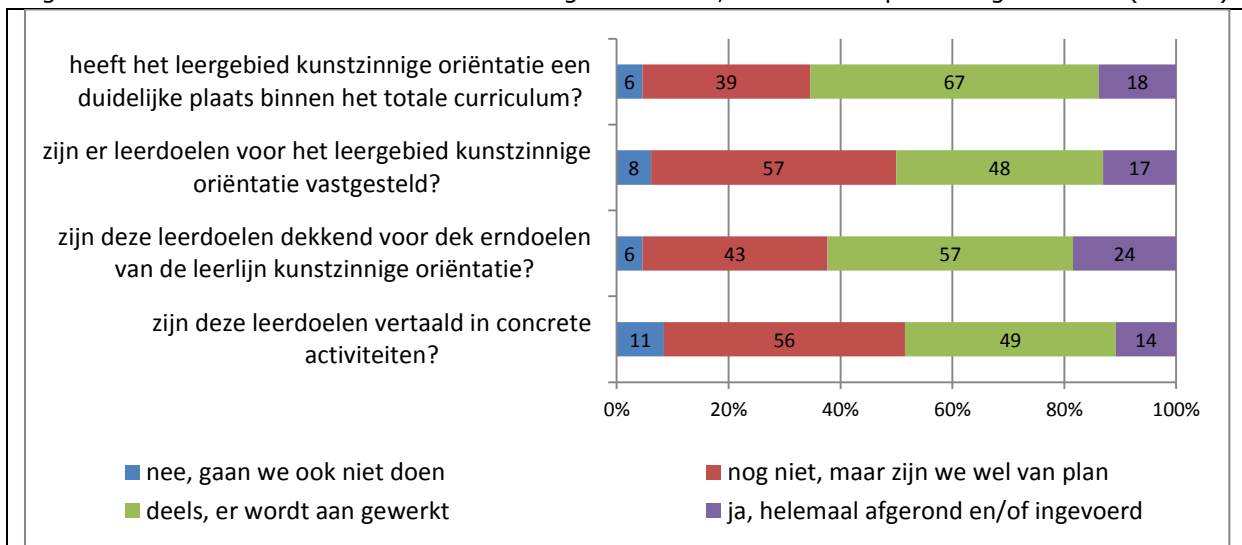
Als het gaat om methoden op het gebied van kunstzinnige oriëntatie blijkt 20,0% van de scholen ruim voldoende over methoden te beschikken, op 48,6% van de scholen kunnen de leerkrachten redelijk gebruik maken van methoden. Er is ook een redelijke groep scholen (31,5%) die onvoldoende beschikking heeft over methoden voor kunstzinnige oriëntatie.

Extra menskracht blijkt op bijna driekwart van de scholen (70,7%) veel te weinig of onvoldoende beschikbaar te zijn. Slechts acht scholen (5,7%) geven aan ruim voldoende te kunnen beschikken over extra menskracht.

2.4 Beleid kunstzinnige oriëntatie

De scholen hebben zes vragen beantwoord die te maken hebben met het beleid van de school ten aanzien van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. De eerste vraag betreft de plaats van het leergebied binnen het totale curriculum en vastleggen en concretiseren van de doelen die worden nagestreefd. In de volgende figuur worden de resultaten van deze vraag gepresenteerd.

Figuur 3 Curriculum en leerdoelen kunstzinnige oriëntatie, in aantal en percentage scholen (n=130)

Uit de gegevens in figuur 3 blijkt dat op 18 scholen (13,8%) kunstzinnige oriëntatie een duidelijke plaats heeft binnen het totale curriculum, 50,5% van de scholen wordt hieraan gewerkt en nog eens 30,0% van de scholen zijn van plan om dit leergebied een duidelijke plaats te geven binnen het totale curriculum.

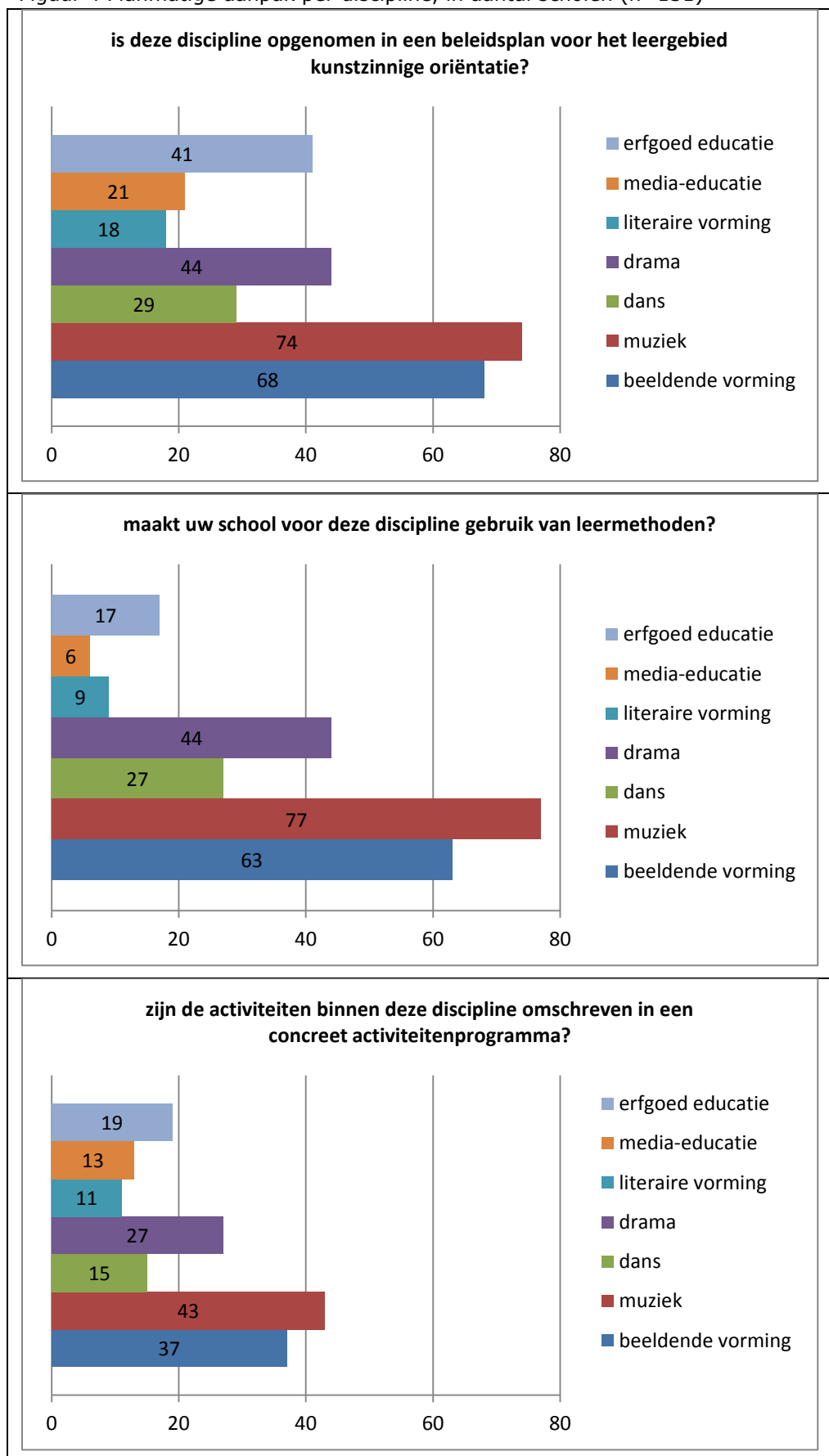
Een grote groep scholen is bezig met het vastleggen van de leerdoelen (36,9%) of is van plan om dit te gaan doen (43,8%). Op 17 (13,1%) van de deelnemende scholen zijn de doelen al vastgelegd. Op 24 scholen (18,5%) zijn de geformuleerde leerdoelen afgestemd op de kerndoelen. De grootste groepen scholen zijn nog bezig met de afstemming van de leerdoelen op de kerndoelen (43,8%) of is van plan dit te doen (33,1%). De leerdoelen zijn nog maar weinig vertaald in concrete activiteiten, op 14 scholen (10,8%) is dit het geval. Op 37,7% van de scholen is het team hier nog mee bezig en 43,1% van de scholen is men van plan om dit te gaan doen.

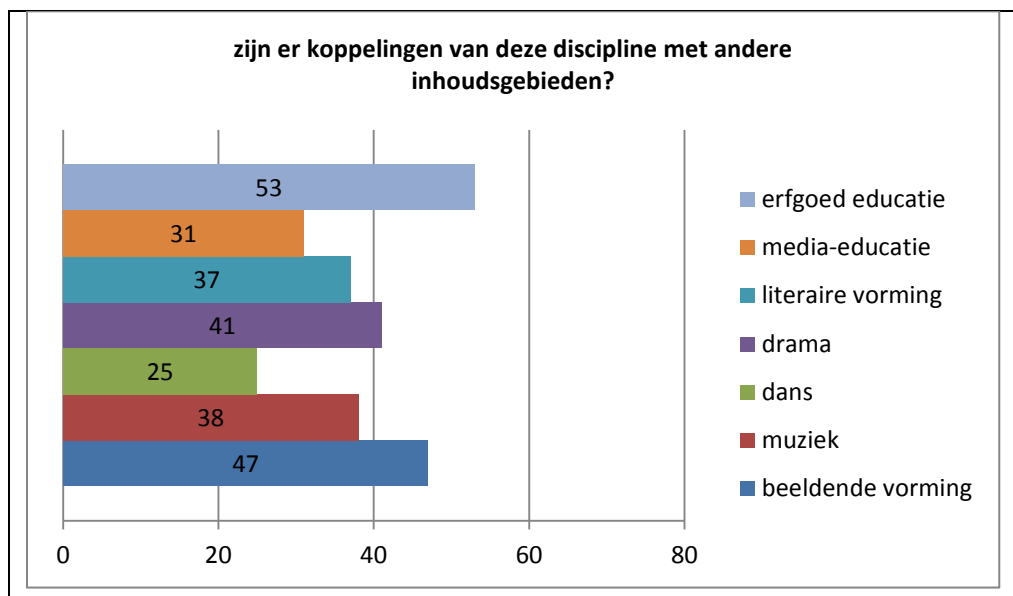
Een kleine groep scholen heeft het leergebied kunstzinnige oriëntatie nog geen duidelijke plek gegeven (4,6%), nog geen leerdoelen vastgelegd (6,2%), de leerdoelen nog niet afgestemd met de kerndoelen (4,6%) en de leerdoelen nog niet vertaald in concrete activiteiten (8,5%) en geeft aan dat ze ook niet van plan is om dit te gaan doen.

Ten aanzien van beleid is de scholen ook gevraagd of ze jaarlijks een activiteitenplan opstellen voor het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Ongeveer een derde van de scholen (33,6%) stelt inderdaad jaarlijks een activiteitenplan op voor dit leergebied en nog eens 30,5% stelt wel een activiteitenplan op, maar niet elk jaar. De resterende 35,9% van de scholen geeft aan geen activiteitenplan op te stellen.

Op 19,1% van de scholen is kunstzinnige oriëntatie een aparte post op de begroting van de school, bij meer dan de helft van de scholen (54,2%) is dit deels het geval. Bij 35 scholen (26,7%) staat kunstzinnige oriëntatie niet als aparte post op de schoolbegroting.

Figuur 4 Planmatige aanpak per discipline, in aantal scholen (n=131)

Uit het eerste plaatje van figuur 4 blijkt dat muziek (56,5%) en beeldende vorming (51,9%) het meest zijn opgenomen in een beleidsplan voor kunstzinnige oriëntatie. Literaire vorming (13,7%), media-educatie (16,0%) en dans (22,1%) zijn op de minste scholen opgenomen in het beleidsplan. In het tweede plaatje is te zien dat voor muziek (58,8%) en beeldende vorming (48,1%) de grootste groep scholen gebruik maakt van een methode. Er zijn maar heel weinig scholen die voor media-educatie (4,6%) en literaire vorming (6,9%) gebruik maken van een methode. In het derde plaatje is te zien dat maar weinig scholen de activiteiten binnen een discipline omschrijven in een concreet activiteitenprogramma. Opnieuw is het beeld het meest gunstig bij muziek en beeldende vorming. Bij muziek werkt 32,8% van de scholen met een concreet activiteitenprogramma, bij beeldende vorming is dat op 28,2% van de scholen het geval. In het laatste plaatje is te zien dat scholen alle disciplines wel koppelen met andere inhoudsgebieden. De grootste groep scholen maken deze koppeling bij erfgoededucatie (40,5%) en beeldende vorming (35,9%). Dans wordt het minst gekoppeld aan andere inhoudsgebieden, maar ook bij deze discipline maakt nog 19,1% van de scholen de koppeling.

De laatste vraag die binnen het thema beleid is voorgelegd betreft de aanwezigheid van een doorgaande lijn voor de verschillende disciplines binnen het leergebied kunstzinnige oriëntatie. In de tabel wordt per discipline aangegeven hoeveel scholen een doorgaande lijn hebben voor de verschillende disciplines.

Tabel 5 doorlopende leerlijn per discipline, in aantal en percentage scholen (N=131)

	aantal	%
geen enkele discipline	57	43,5
beeldende vorming	37	28,2
muzikale vorming	61	46,6
dansante vorming	17	13,0
dramatische vorming	27	20,6
literaire vorming	8	6,1
media-educatie	5	3,8
erfgoededucatie	13	9,9

Een aanmerkelijke groep scholen (43,5%) geeft aan dat de activiteiten die ze op school aanbieden voor geen enkele discipline een doorgaande lijn vormen. Op bijna de helft van de onderzochte

scholen in Friesland (46,6%) vormen de activiteiten die de school aanbiedt op het gebied van muzikale vorming een doorgaande lijn. Verder werkt een redelijk aantal scholen met een doorgaande lijn voor beeldende vorming (28,2%) en dramatische vorming (20,6%). Minder dan 10% van de scholen werkt met een doorgaande lijn voor erfgoededucatie (9,9%), literaire vorming (6,1%) of media-educatie (3,8%).

2.5 Projecten leergebied kunstzinnige oriëntatie

In de vragenlijst is ten aanzien van projecten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie gevraagd of de school in een schooljaar (school)brede projecten uitvoert. Van de 130 scholen die deze vraag hebben beantwoord, geven zes scholen (4,6%) aan dat ze nooit (school)brede projecten organiseren op het gebied van kunstzinnige oriëntatie. De grootste groep scholen (36,9%) geeft aan dat ze wel (school)brede projecten uitvoert, maar niet jaarlijks. Op 30,8% van de scholen wordt wel jaarlijks een (school)breed project uitgevoerd en op 18,5% van de scholen gebeurt dit twee keer per jaar. Tot slot zijn er vier scholen (3,1%) die drie keer per jaar een project uitvoeren, vier scholen (3,1%) die dat vier keer per jaar doen en eveneens vier scholen die vaker dan vier keer per jaar een (school)breed project op het gebied van kunstzinnige oriëntatie uitvoeren. Vervolgens is gevraagd met welke culturele instellingen de school contact onderhoudt in het kader van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. In onderstaande tabel staat per culturele instelling hoeveel scholen contact onderhouden met de betreffende scholen en wat het percentage is van het totaal aantal scholen.

Tabel 6 Contact met culturele instellingen, in aantal en percentage scholen (n=130)

	aantal	%
musea	101	77,7
theaters/theatergezelschappen	58	44,6
muziekschool/orkesten/muziekgezelschappen	91	70,0
filmhuizen/bioscopen	24	18,5
Keunstwurk	96	73,8
bibliotheek	114	87,7
onderwijsbegeleidingsdienst	18	13,8
centra voor kunst en cultuur	35	26,9
erfgoedinstellingen	41	31,5
individuele kunstenaars	54	41,5
instellingen voor kunstvakonderwijs	10	7,7
anders	15	11,5

De meeste scholen onderhouden contact met de bibliotheek (87,7%), musea (77,7%), Keunstwurk (73,8%) en met de muziekschool/orkesten/muziekgezelschappen (70,0%). Maar weinig scholen onderhouden in het kader van kunstzinnige oriëntatie contact met instellingen voor kunstvakonderwijs (7,7%), de onderwijsbegeleidingsdienst (13,8%) of filmhuizen/bioscopen (18,5%). 15 scholen (11,5%) hebben contact met andere culturele instellingen, hierbij wordt meerdere keren de cultuurcoach of -makelaar genoemd en de gemeente.

Vervolgens is gevraagd om per bouw aan te geven welke activiteiten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie de school ten minste één keer per jaar organiseert. De resultaten worden in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 7 Bijzondere activiteiten uitgesplitst naar bouw, in aantal en percentage scholen (N=130)

	onderbouw		middenbouw		bovenbouw	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
bezoek van een tentoonstelling in een museum of galerie	45	34,6	75	57,7	81	62,3
bekijken van een film in bioscoop/filmhuis	5	3,8	15	11,5	30	23,1
bezoek van een ballet of dansvoorstelling	12	9,2	17	13,1	18	13,8
bezoek van een concert in concertzaal/theater/muziekschool	8	6,2	26	20,0	55	42,3
bezoek van een toneelvoorstelling in theater/schouwburg	36	27,7	49	37,7	60	46,2
bezoek aan een monument of archeologische opgraving	7	5,4	21	16,2	50	38,5
bezoek aan een archief	1	0,8	3	2,3	10	7,7
omgevingsonderzoek, een route in de eigen omgeving, landschapsonderzoek	26	20,0	40	30,8	44	33,8
maken van een schoolkrant, een website	58	44,6	65	50,0	83	63,8
meedoen aan poëziewedstrijden, voorleeswedstrijden, kinderjury	17	13,1	56	43,1	95	73,1
bezoek van een kunstenaar op school of in de groep	35	26,9	51	39,2	51	39,2
een voorstelling van een theatergezelschap of een dansvoorstelling op school	71	54,6	70	53,8	59	45,4
een tentoonstelling van werk van de leerlingen centraal in de school of op een externe locatie	70	53,8	76	58,5	78	60,0
een voorstelling, concert, balletstuk, e.d. van de leerlingen centraal in de school of op een externe locatie	46	35,4	54	41,5	63	48,5

Uit de tabel komt naar voren dat alle activiteiten door meer scholen voor leerlingen in de middenbouw worden georganiseerd dan voor leerlingen in de onderbouw. In vergelijking tot de resultaten in de middenbouw, worden bijna alle activiteiten nog weer op meer scholen georganiseerd voor leerlingen in de bovenbouw.

Meer dan de helft van de scholen organiseert jaarlijks voor de leerlingen in alle bouwen een tentoonstelling van werk van de leerlingen centraal in de school of op een locatie en in de onderbouw en de middenbouw een voorstelling van een theatergezelschap of een dansvoorstelling op school. Voor de middenbouw en de bovenbouw organiseert meer dan de helft van de scholen een bezoek van een tentoonstelling in een museum of galerie en het maken van een schoolkrant of website. Daarnaast organiseert meer dan de helft van de scholen voor de leerlingen in de bovenbouw een poëzie- en/ of voorleeswedstrijd of deelname aan de kinderjury. Voor de leerlingen in alle drie bouwen organiseren weinig scholen een bezoek aan een ballet- of dansvoorstelling of een bezoek aan een archief.

2.6 Toekomstplannen kunstzinnige oriëntatie

De laatste vraag die aan de scholen is voorgelegd betreft de plannen die de scholen hebben ten aanzien van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Bij deze vraag konden de scholen bij tien punten aangeven of het betreffende punt de komende jaren een aandachtspunt is op de school. De scholen konden hierbij kiezen uit vier antwoordmogelijkheden:

- met dit punt gaan we niet aan de slag omdat we andere prioriteiten hebben (geen prioriteit)

- hier gaan we zeker mee aan de slag, dit punt is nog onderbelicht (gaan we mee bezig)
- hier zijn we druk mee bezig en dat moet de komende tijd nog verder ontwikkeld worden (zijn we mee bezig)
- dit punt is voldoende uitgewerkt en wordt goed uitgevoerd (klaar)

In aanvulling op de tien punten konden de scholen ook zelf aandachtspunten formuleren. In de volgende tabel staan de antwoorden van de scholen weergegeven.

Tabel 8 Aandachtspunten kunstzinnige vorming, in aantal en percentage scholen (n=128)

	Geen prioriteit		Gaan we mee bezig		Zijn we mee bezig		klaar	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
meer aandacht voor nog (gedeeltelijk) ontbrekende disciplines/ aandachtsgedebieden binnen kunstzinnige oriëntatie	44	34,4	56	43,8	3	2,3	25	19,5
afstemming van het aanbod binnen kunstzinnige oriëntatie tussen de verschillende groepen (doorgaande lijn)	31	24,2	59	46,1	5	3,9	33	25,8
de samenhang tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie	50	39,1	45	35,2	12	9,4	21	16,4
integratie van activiteiten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie in het totale lesprogramma	34	26,6	56	43,8	8	6,3	30	23,4
de samenwerking met culturele partners en kunstinstellingen	38	29,7	36	28,1	21	16,4	33	25,8
de samenwerking met andere scholen op het gebied van kunstzinnige oriëntatie	78	60,9	26	20,3	7	5,5	17	13,3
de organisatorische randvoorwaarden voor kunstzinnige oriëntatie	52	40,6	46	35,9	8	6,3	22	17,2
ontwikkeling tot cultuurschool	94	73,4	23	18,0	1	0,8	10	7,8
voor kunstzinnige oriëntatie werken met een portfolio voor leerlingen	91	71,1	26	20,3	2	1,6	9	7,0
deskundigheidsbevordering van teamleden op het gebied van kunstzinnige oriëntatie	73	57,0	41	32,0	0	0	14	10,9

Bij vier van de tien punten geeft een ruime meerderheid van de scholen aan dat ze de komende jaren niet aan zullen gaan met het betreffende punt, omdat de school andere prioriteiten heeft. Deze scholen gaan de komende jaren niet aan de slag met de samenwerking met andere scholen op het gebied van kunstzinnige oriëntatie (60,9%), de ontwikkeling tot cultuurschool (73,4%), het werken met een portfolio voor leerlingen (71,1%) en/of deskundigheidsbevordering van teamleden op het gebied van kunstzinnige oriëntatie (57,0%). Naast deze punten, zijn er nog drie punten waarbij de grootste groep scholen aangeeft niet met het punt aan de slag te gaan in de komende jaren. Het gaat om het werken aan samenhang tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten (39,1%), de samenwerking met culturele partners en kunstinstellingen (29,7%) en de organisatorische randvoorwaarden (40,6%).

Daarnaast is er een groep scholen, tussen de 7,0% en 25,8% van de scholen, die niet aan de slag gaat met de voorgelegde punten, omdat de school het betreffende punt voldoende heeft uitgewerkt en het goed wordt uitgevoerd. Dit betreft een redelijke groep scholen als het gaat om de afstemming van het aanbod binnen kunstzinnige oriëntatie tussen de verschillende groepen (25,8%), de samenwerking met culturele partners en kunstinstellingen (25,8%) en integratie van activiteiten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie in het totale lesprogramma (23,4%).

Tussen de 18,0% en de 46,1% van de scholen wil de komende jaren aan de slag met de aandachtspunten, omdat deze op de betreffende scholen nog onderbelicht zijn. Hierbij worden de punten: meer aandacht voor nog (gedeeltelijk) onbrekende disciplines/aandachtsgebieden binnen het leergebied (43,8%), afstemming van het aanbod tussen de verschillende groepen (46,1%) en integratie van activiteiten in het totale lesprogramma (43,8%) door de grootste groep scholen als aandachtspunt benoemd.

Tot slot geeft een kleine groep scholen, tussen de 0% en 16,4%, aan bezig te zijn met de voorgelegde punten en zich op deze punten verder te willen ontwikkelen. Binnen deze groep is de grootste groep scholen bezig met de samenwerking met culturele partners en kunstinstellingen (16,4%).

Elf scholen hebben in de vragenlijst zelf plannen geformuleerd. In de meeste gevallen gaat het om het vormgeven en uitvoeren van kunstprojecten en kunstlessen. De plannen zoals deze scholen ze hebben geformuleerd, zijn opgenomen in de bijlage.

Hoofdstuk 3 Samenvatting resultaten

In 2013 is in Fryslân het vierjarig project Kultuuredukaasje mei Kwaliteit, Kek! gestart. Binnen Kek! wordt op provinciaal niveau ingezet op deskundigheidsbevordering. Daarnaast bestaat het project uit 10 regioplannen, waarin het versterken van het curriculum en lokale samenwerking tussen onderwijs en de cultuursector centraal staat.

Het project Kek! wordt gevolgd met onderzoek. Eén van de onderdelen van het onderzoek is een monitor, waarmee aan het begin, tijdens en aan het eind Van Kek! de kwaliteit van cultuureducatie op de basisscholen in Fryslân in kaart wordt gebracht.

Rond de zomer van 2013 hebben alle 506 basisscholen in Fryslân een uitnodiging ontvangen om een digitale vragenlijst over de kwaliteit van cultuureducatie. In totaal hebben 152 scholen de vragenlijst ingevuld, dit betekent een respons van 30,0%.

3.1 Resultaten

Expertise binnen de school

18,4% van de onderzochte scholen geeft aan een cultuurschool te zijn. Veel meer scholen (78,3%) hebben een cultuurcoördinator. Op 85 scholen (60,7%) werken geen vakleerkrachten. Op de scholen waar wel vakleerkrachten werkzaam zijn, gaat dat in de meeste gevallen om een vakleerkracht muziek.

Iets meer dan de helft van de scholen heeft (deels) zicht op de deskundigheden (53,4%) en interesses (63,6%) van de teamleden ten aanzien van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Meer dan de helft van de scholen (55,7%) maakt (nog) niet optimaal gebruik van de specifieke expertise en interesses van de leerkrachten. Iets minder dan de helft van de scholen (47,1%) heeft het leergebied kunstzinnige oriëntatie (deels) opgenomen in het scholingsplan.

Uit de resultaten komt naar voren dat verreweg op de meeste scholen (83,6% tot 95,0%) in de schooljaren 2011/2012 en 2012/2013 geen scholing is gevolgd ten aanzien van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Wanneer er wel scholing is gevolgd op het gebied van kunstzinnige oriëntatie betreft het vooral media-educatie (16,4%) en muzikale vorming (13,5%).

Aanbod

Beeldende vorming en muziek komen als enige disciplines op een meerderheid van Friese scholen, respectievelijk 70,0% en 79,3% van de scholen, structureel aan bod. De disciplines dans (70,7%), drama (62,1%) erfgoededucatie (64,3%) en media-educatie (55,7%) komen op de Friese scholen vooral incidenteel aan bod.

Ruim driekwart van de scholen hebben redelijk tot ruim voldoende beschikking over geschikte ruimten (79,3%), materialen (75,8%), audiovisuele middelen (77,1%) en bronnen (75,7%), zoals boeken en leskisten. Extra menskracht blijkt op bijna driekwart van de scholen (70,7%) veel te weinig of onvoldoende beschikbaar te zijn.

Beleid

Een kleine groep scholen heeft het leergebied kunstzinnige oriëntatie een duidelijke plek gegeven binnen het totale curriculum (13,8%), heeft leerdoelen voor dit leergebied vastgelegd (13,1%), die zijn afgestemd op de kerndoelen (18,5%) en heeft leerdoelen vertaald in concrete activiteiten (10,8%). De grootste groep scholen is met deze punten aan de slag (36,9% tot 50,5% van de scholen) of wil dat in de toekomst (30,0% tot 43,8% van de scholen) gaan doen.

Een derde van de scholen (33,6%) stelt jaarlijks een activiteitenplan op voor dit leergebied en nog eens 30,5% maakt wel een activiteitenplan, maar niet elk jaar. Op 19,1% van de scholen is kunstzinnige oriëntatie een aparte post op de begroting van de school, bij meer dan de helft van de scholen (54,2%) is dit deels het geval.

Op ruim de helft van de scholen zijn muziek (56,5%) en beeldende vorming (51,9%) opgenomen in een beleidsplan voor kunstzinnige oriëntatie. Literaire vorming (13,7%), media-educatie (16,0%) en dans (22,1%) zijn op de minste scholen opgenomen in het beleidsplan.

Rond de helft van de scholen maken voor muziek (58,8%) en beeldende vorming (48,1%) gebruik maakt van een methode. Er zijn maar heel weinig scholen die voor media-educatie (4,6%) en literaire vorming (6,9%) gebruik maken van een methode.

Slechts een kleine groep scholen (8,4% tot 32,8%) werkt met een concreet activiteitenprogramma voor de verschillende disciplines. Bij muziek (32,8%) en beeldende vorming (28,2%) gebeurt dit in verhouding het meest. De scholen koppelen alle disciplines wel met andere inhoudsgebieden, dit varieert tussen de 19,1% voor dans en 40,5% bij erfgoededucatie.

Bijna de helft van de scholen (43,5%) geeft aan dat de activiteiten die ze op school aanbieden voor geen enkele discipline een doorgaande lijn vormen. Bij muziek is op bijna de helft van de scholen (46,6%) sprake van een doorgaande lijn. Verder werkt een redelijk aantal scholen met een doorgaande lijn voor beeldende vorming (28,2%) en dramatische vorming (20,6%), maar wordt op weinig scholen gewerkt met een doorgaande lijn voor erfgoededucatie (9,9%), literaire vorming (6,1%) of media-educatie (3,8%).

Projecten

De grootste groep scholen (36,9%) geeft aan dat ze (school)brede projecten uitvoert, maar niet jaarlijks. Op 30,8% van de scholen wordt wel jaarlijks een (school)breed project uitgevoerd en op 24,7% van de scholen gebeurt dit twee keer per jaar of vaker.

Een meerderheid van de scholen onderhoudt in het kader van kunstzinnige oriëntatie contact met de bibliotheek (87,7%), musea (77,7%), Kunstwurk (73,8%) en met de muziekschool/orkesten/muziekgezelschappen (70,0%).

Een grotere groep scholen organiseert voor leerlingen in de middenbouw activiteiten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie dan voor leerlingen in de onderbouw. Nog weer meer scholen organiseren de activiteiten voor leerlingen in de bovenbouw.

Meer dan de helft van de scholen organiseert jaarlijks voor de leerlingen in alle bouwen een tentoonstelling van werk van de leerlingen centraal in de school of op een locatie en in de onderbouw en de middenbouw een voorstelling van een theatergezelschap of een dansvoorstelling op school. Voor de middenbouw en de bovenbouw organiseert meer dan de helft van de scholen een bezoek van een tentoonstelling in een museum of galerie en het maken van een schoolkrant of website. Daarnaast organiseert meer dan de helft van de scholen voor de leerlingen in de bovenbouw een poëzie- en/ of voorleeswedstrijd of deelname aan de kinderjury.

Toekomstplannen

Een ruime meerderheid van de scholen geeft aan de komende jaren niet aan de slag te gaan met de samenwerking met andere scholen op het gebied van kunstzinnige oriëntatie (60,9%), de ontwikkeling tot cultuurschool (73,4%), het werken met een portfolio voor leerlingen (71,1%) en/of deskundigheidsbevordering van teamleden op het gebied van kunstzinnige oriëntatie (57,0%), omdat de school andere prioriteiten heeft.

Tussen de 18,0% en de 46,1% van de scholen wil de komende jaren aan de slag ontwikkelpunten op het gebied van kunstzinnige oriëntatie, omdat deze op de betreffende scholen nog onderbelicht zijn. Hierbij worden de punten: meer aandacht voor nog (gedeeltelijk) onbrekende disciplines/aandachtsgebieden binnen het leergebied (43,8%), afstemming van het aanbod tussen de verschillende groepen (46,1%) en integratie van activiteiten in het totale lesprogramma (43,8%) door de grootste groep scholen als aandachtspunt benoemd.